

MINISTRY OF EDUCATION
“1 DECEMBER 1918” UNIVERSITY OF ALBA IULIA
DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY

DOCTORAL THESIS

-SUMMARY-

Doctoral Advisor:

Pr. Prof. Univ. Dr. Ștefan FLOREA

Author:

Pr. drd. Andrei Alexandru GRIGORESCU

Alba Iulia

2024

MINISTRY OF EDUCATION
“1 DECEMBER 1918” UNIVERSITY OF ALBA IULIA
DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY

**SECULAR SOCIETY’S RELATIONSHIP
WITH MORAL VALUES. MORAL CRISIS**

Doctoral Advisor:

Pr. Prof. Univ. Dr. Ștefan FLOREA

Author:

Pr. drd. Andrei Alexandru GRIGORESCU

Alba Iulia

2024

CONTENTS

Chapter I.....	5
Introduction.....	5
1.1 General context of the thesis.....	7
1.2 Research problem and its importance.....	9
1.3 Purpose and objectives of the thesis.....	15
1.4 Research methodology.....	17
Chapter II.....	21
<i>Secularization and Transformations of Modern and Contemporary Society.....</i>	21
2.1 Definition of Secularization.....	21
2.2 History of Secularization in Society.....	26
2.3 Impact of Secularization on Values and Morality.....	39
2.4 Moral Issues in Secularized Society.....	43
2.4.1 Moral Relativism.....	43
2.4.2 Excessive Autonomy.....	48
2.4.3 Dehumanization and Alienation.....	60
Chapter III.....	66
<i>The Secularized Society's Relationship with Moral Values: Trends and Challenges.....</i>	66
3.1 Analysis of Social and Cultural Transformations Influencing the Relationship with Moral Values and Moral Crisis.....	66
3.1.1 Demographic Changes and Cultural Diversity.....	70
3.1.2 Technological Advancements and the Influence of the Digital Environment.....	76
3.1.3 Globalization and Social Mobility.....	101
3.2 Current Trends in the Secularized Society's Relationship with Moral Values.....	112
3.2.1 Individualism and Moral Subjectivism.....	112
3.2.2 The Role of Social Institutions in Shaping Moral Values.....	121
3.2.3 Effects of Secularization on Applied Ethics Systems.....	127
Chapter IV.....	134
<i>Analysis of the Moral Crisis in Secularized Society.....</i>	134

4.1 Manifestations of the Moral Crisis.....	134
4.1.1 Increase in Acts of Corruption.....	137
4.1.2 Decline of Traditional Moral Values.....	140
4.1.3 Development of Antisocial Behaviors.....	147
4.1.4 Illusion of False Freedom.....	153
4.2 Causes of the Moral Crisis in Secularized Society.....	160
4.2.1 Lack of Moral Foundations.....	167
4.2.2 Ethical Reductionism.....	175
4.2.3 Neglect of the Spiritual Dimension.....	179
4.3 Effects of the Moral Crisis on Individuals and Society.....	183
4.3.1 Loss of Meaning and Purpose in Life.....	183
4.3.2 Disintegration of Communities and Social Alienation.....	186
4.3.3 Moral Relativism and Undermining a Common Value System.....	190
4.3.4 Conflict Between Religious and Secular Values.....	194
<i>Chapter V</i>	202
<i>Theological Solutions to the Moral Crisis in Secularized Society</i>	202
5.1. Identifying the Challenges and Issues Related to Moral Values in a Secularized Society.....	204
5.2. Rediscovering Religious and Spiritual Values	217
5.2.1 The Importance of Faith and Spirituality in Moral Life	217
5.2.2 The Role of Religious Communities in Promoting Moral Values	232
5.2.3 The Spirit of Sacrifice and Christian Morality	240
5.3. Interreligious Dialogue	251
<i>Chapter VI</i>	262
<i>Conclusions</i>.....	262
6.1. Reaffirming the Problem and Objectives of the Thesis	262
6.2. Summarizing the Main Conclusions	263
6.3. Directions for Future Research	268
BIBLIOGRAPHY.....	270

The structure of this work is designed to provide a comprehensive and systematic approach to how secularized society relates to moral values, exploring the contemporary moral crisis and proposing theological solutions.

Chapter I presents a general framework of the thesis, including methodological aspects such as the introduction, the general context of the thesis, the research problem, the importance and relevance of the topic, the purpose and objectives of the work, the adopted methodology, and the structure of the thesis. This chapter serves as the foundation for the entire research, establishing the premises and directions of investigation.

The purpose of the research is to explore and clarify how the process of secularization affects the relationship with moral values in contemporary society, while also proposing theological and moral solutions to address this emerging crisis. Furthermore, the research aims to analyze how people use their personal and collective freedom to maintain and promote traditional moral values in the context of the challenges of contemporary society.

Chapter II, entitled "**Secularization and the Transformations of Modern and Contemporary Society**," presents a detailed examination of the phenomenon of secularization and its impact on the moral principles of society, from modernity to the present, highlighting the moral issues that arise as a result. This section is essential for understanding the history of secularization and the context in which society operates and relates to moral values, as well as for the subsequent foundation of the research.

Starting with "**2.1 Definition of Secularization**," this subchapter aims to provide a conceptual clarification of the term *secularization*. It will examine the evolution of its meaning over time and how different cultural and historical contexts have influenced the perception of secularization. The term "secularization" is defined both etymologically and in terms of the meaning it serves. In the following subchapter, "**2.2 The History of Secularization in Society**", a journey is made from the dawn of secularization to the present, concluding that in the Middle Ages, the Catholic Church monopolized all spheres of life, and the fear of hell constituted the main "pedagogue" of pastoral care.

Thus, secularization emerges as a societal backlash against the pressure exerted by the Church. Subsequently, the Renaissance and the Reformation sealed the definitive rupture between society and the institution of the Church, resulting in a declared anticlericalism within society. The Enlightenment, or the Age of Reason, along with technological and scientific

progress, contributed to the expansion of secularization, later furthered by the father of postmodernism, Nietzsche, who in the 19th century propagated the theory of the "death of God." This statement was not an observation but a choice (Henri de Lubac), which underpinned the development of nihilism. Later, in the 20th century, with the atheistic ideologies promoted by communist regimes, Christian morality was interpreted as an ideological superstructure of the Church.

Furthermore, section **"2.3 The Impact of Secularization on Values and Morality"** investigates the consequences of secularization on moral value systems. Here, the analysis focuses on how the paradigm shift from religious to secular authority has reconfigured ethical norms and moral behavior. It also examines how this transition has influenced individual and collective perceptions of morality, justice, and the common good.

Secularization exerts a negative impact on moral values, highlighting a withdrawal from the sphere of spirituality and a separation from transcendent principles, preferring a reductionist perspective on existence. Under the influence of these changes, certain moral issues arise within secularized society, such as moral relativism, excessive autonomy, dehumanization, and alienation, which are further explored in section **"2.4 The Moral Issues of Secularized Society,"** examining the specific challenges society faces as a result of secularization.

This tendency, characteristic of postmodernism, suggests the abandonment of universal and objective principles, arguing that all subjective perspectives on good and truth should be considered equal, leading to the erosion of the traditional moral system based on ancestral values, making everything relative. This is what Jürgen Habermas develops as the theory of consensual truth, where truth is the result of a consensus among community members, rather than an absolute transcendent one.

With the Enlightenment era and the gradual distancing from God, secularized man sought to redefine rationality through technology, adopting Protagoras' principle that man is the "measure of all things." This led to a new conception of autonomy, emphasizing unlimited freedom from constraints and viewing the relationship with God in terms of causality, which led to the marginalization of divinity in creation. Thus, a fundamental shift occurred from a theocentric to an anthropocentric perspective, generating individualism as a "product" of secularization, also aided by an autonomous interpretation of progress.

The analysis of the relationship between secularism and Christianity made by Father Alexander Schmemmann and Protestant theologian Friedrich Gogarten offers a provocative interpretation of the interaction between these two currents. They propose that secularization can be seen as a product or even an extension of Christianity, illustrating a complex dynamic between humanity's spiritual and societal progress. Fr. Schmemmann describes secularism as a "stepchild" of Christianity, suggesting that while it evolved from Christianity, it has strayed from its essential principles and teachings. Similarly, Gogarten argues that secularization is a natural evolution of Christianity, liberating humanity from worldly constraints, emphasizing the Christian belief in human autonomy and dignity before creation. This liberation and recognition of human autonomy, according to him, played a fundamental role in the development of secularism, highlighting the intricate interaction between faith, individual freedom, and societal evolution.

It is also concluded that **secularization**, by reflecting changes in human thinking and attitudes, is **a psychological and cultural phenomenon, not an ontological one**. This perspective underscores that God remains present in creation, with the change lying in how people perceive and acknowledge this presence. Thus, secularization does not affect the reality of God's presence but influences how people choose to understand and interact with it. Therefore, secularization can be seen as a conscious withdrawal of society from its spiritual and divine dimension, illustrating a shift in moral values, priorities, and human interpretations.

Chapter III, entitled "**The Relationship of Secularized Society to Moral Values: Trends and Challenges**" is structured into two main sections, meticulously addressing both *the analysis of social and cultural transformations* that have influenced the relationship to moral changes, generating the moral crisis, and *the current trends in how secularized society relates to this crisis*.

This chapter opens with an exploration of the impact that demographic changes, including increased cultural diversity and shifts in population structure, have on moral value systems. Through this analysis, an attempt is made to identify how cultural plurality and interactions among different social groups can lead to both value conflicts and opportunities for dialogue and mutual understanding.

Contemporary society faces broad transformations that question and even attack the foundation of traditional moral values. Rémi Brague highlights a significant shift in the

perception of the term "Europe," which is no longer considered just a geographical referent but gains the significance of a substitute for Christendom. In this light, the concept of "modern Europe" is perceived as redundant or even a pleonasm, reflecting profound changes in European identity and self-understanding from the perspective of its Christian heritage.

Demographic transformations and increasing cultural diversity, intensified by the industrial revolution and technological advancements, have accelerated secularization trends and profoundly reshaped society's relationship with moral values. Massive urbanization has shifted populations from their traditional environments, weakening ties to cultural heritage and ancestral values, facilitating a detachment from the principles that guided the historical thinking and evolution of communities. These changes have favored the emergence of a cosmopolitan type of individual, predisposed to abandon fundamental values and adopt, without critical discernment, the pseudovalues promoted by the dominant culture.

Furthermore, special attention is given to **technological advancement and the influence of the digital environment** on moral values. The investigation examines how new technologies, the digital environment, and the constant flow of information affect the way individuals understand morality, as well as the impact of these factors on the formation of moral identity and ethical behaviors in an expanding virtual environment.

Technological progress plays a crucial role in contemporary transformations, radically changing the way we view and utilize technology. While in the 17th century Descartes perceived technology as a means by which humanity could master nature, the vision of technology significantly evolves and nuances in the 20th and 21st centuries. Thinkers such as Martin Heidegger, Neil Postman, Marshall McLuhan, and Jacques Ellul issue warnings regarding the supposed neutrality of technology, highlighting an essential paradox: the more we strive to dominate technology, the more we become dominated by it. This critical perspective reflects the growing concern for how technology influences society and human values, far from a simple instrumentalization of nature.

The analysis then extends to globalization and social mobility, examining how these phenomena contribute to the redefinition of community and the sense of belonging, while simultaneously influencing moral norms and shared values. It explores how global interconnectedness and increased population mobility bring challenges and create new contexts for exercising moral freedom and maintaining traditional norms in the face of societal pressures.

In the context of globalization, the economic and technological domains authoritatively dominate and shape the other spheres of life—political, social, cultural, and religious—which experience a regression. Globalization is identified as a profound rupture from traditional value structures, leading to consequences such as the loss of individuality, the standardization of traditional cultures, the diminution of the distinct character of Christian spirituality, and a weakening of eschatological consciousness, both at the personal and community levels.

In the second section of the chapter, the focus shifts to current trends in the relationship with moral values, highlighting how **individualism and moral subjectivism**, as well as **the role of social institutions in the formation of moral values**, reflect the complexity and diversity of the contemporary moral context. It is emphasized that the unrealistic aspirations of the Enlightenment demonstrate that reason is incapable of replacing God. Consequently, society experiences the erosion of traditional values amidst alarmingly high levels of **individualism**, leading to a distancing from religious institutions, a relativization of faith teachings, and the emergence of a diverse mix of ideologies, philosophies, and new religious movements.

Secularization has influenced the perception of morality, encouraging a relative and rational approach that focuses on critical evaluation, scientific support, and logical reasoning, thereby moving away from a foundation in religious principles. This process has promoted a view in which moral interpretations and justifications are understood and evaluated through the lens of reason rather than faith.

In conclusion, **the effects of secularization on applied ethics systems** are delineated, with a special focus on how new moral dilemmas - generated by scientific advancements, global climate changes, and social justice issues - are addressed in a society that increasingly values individual autonomy and moral relativism.

Chapter IV, entitled “**The Analysis of the Moral Crisis in Secularized Society**,” constitutes a particularly important part of the research, offering a detailed analysis of the manifestations, causes, and consequences of the moral crisis on the value system. This section is essential for a deep understanding of the current dynamics between secularized society and moral values, reflecting on the long-term consequences of these transformations.

The chapter aims to clarify the concept of "crisis," concluding that it refers to an aspect of judgment, in the sense of a critical and accurate evaluation, as indicated by Fr. Ștefan Florea. It is highlighted that this moral crisis is driven by technological and scientific advancement, which

disrupts not only various aspects of daily life but also the collective consciousness, leading society to what Jean-Claude Larchet describes with the term "pusillanimity" (moral weakness).

The chapter opens with a detailed examination of the manifestations of the moral crisis, beginning with the rise in acts of corruption that highlight the weakening of moral integrity within power structures and administration. This is followed by an analysis of **the decline in traditional moral values**, illustrating how changes in collective perceptions of morality affect socially accepted norms. The discussion also covers the development of **antisocial behaviors** and how these reflect a rupture between the individual and the broader community, undermining social cohesion and solidarity. The chapter addresses the concept of **the illusion of false freedom**, where freedom, devoid of a clear moral framework, leads to confusion and a lost sense of moral direction.

The moral crisis affects individuals in contemporary society by creating, on one hand, a crisis of temporality, where modern man is content with a latent presence without eschatological hope, and on the other hand, it encourages a decline in religiosity by emphasizing the self over the role of God. The values of today's society are changing, leading to the decline and relativization of traditional moral values, which are replaced by "flexible conventions" (Jacques Ellul), subject to individual acceptance or rejection at will. In this society, Christian morality is supplanted by so-called "independent morality" (Gilles Lipovetsky), where moral life is separated from religious life. The erosion of trust in traditional values creates the recent, postmodern man, devoid of transcendental dimension and identity, who distances himself from Christian values that offer true significance through their very foundation, namely, divine revelation (John Brack). This departure from traditional values has been termed the "great disruption" (Francis Fukuyama), which can be mended only through the "authenticity of religious life" (Anastasios Yannoulatos) and "contact with the traditional spirit" (René Guénon), in a state of experiencing life in Christ (St. Nicholas Cabasilas), with the goal of achieving spiritual perfection through, with, and in Christ (Fr. Dumitru Stăniloae).

In such a moral framework, where virtues are relegated to the realm of cultural and religious relics, and their importance is diminished, antisocial behaviors inevitably develop. Orthodoxy, through its call to participate in the "eternal dialogue of love" with the Holy Trinity (Fr. Dumitru Stăniloae), emphasizes the distinct value of each person. Antisocial behaviors directed against others suggest a lack of a solid moral framework and have concrete effects,

profoundly affecting the dignity and freedom of the individual, influencing both thought and communal living.

To achieve true fulfillment, man needs "the two wings, grace and freedom" (St. Maximus the Confessor), yet a freedom understood in God, where man is truly man (Olivier Clément). The Christian can access true freedom only by drawing near to Him; obedience to God is, in essence, an acceptance of freedom (Georgios Mantzaridis). Paradoxically, the moral crisis in society is fundamentally a crisis of freedom (Fr. Ștefan Florea), as we observe today an excessive and aggressive promotion of personal freedom through unlimited access to technological benefits (Chantal Delsol). However, it is a "libertarian freedom" (Olivier Clément), a freedom understood without the presence of God, rejecting any form of constraint.

It is worth mentioning that discussing the crisis of society cannot be done without highlighting the crisis of the Church, as these cannot be dissociated (Cardinal Christoph von Schönborn). The moral crisis is primarily a crisis of the Church, reminiscent of the Middle Ages' anticlerical sentiments, rooted in the Church's own errors. The notion of the Church is often associated and conflated with ecclesial hierarchy, and in this context, we raise an alarm about the lack of a solid moral framework among some Church members, which can sometimes lead to immoral acts, including corruption. However, the prompt and proactive action of the Holy Synod's Chancellery regarding these acts is noteworthy.

Within the Church, the moral crisis manifests differently, one of its forms being the vocational crisis. The phenomenon of secularization present even within the Church should not be seen as a peculiarity of the secular domain, but rather, it reflects a shift within the Church itself, characterized by the introduction of the spirit of the world into the heart of the Church. We must acknowledge that in the West, the Church itself contributes to the expansion of secularization, on the one hand through encountered abuses, and on the other hand through the propagation of a theology influenced by Aristotle or Plato, where the personalistic essence of biblical revelation was lacking, even adapting the scriptural message to the preferences and convenience of secularized believers.

The analysis of **the causes of the moral crisis (4.2 Causes of the Moral Crisis in Secularized Society)** highlights *the absence of a solid moral foundation*, leading to the redefinition of modern man through his own interpretations of reality. This approach generates a fragmented and theologically incoherent world, as emphasized by Vladimir Lossky. Influenced

by modern humanism, which often places man in a position of superiority over the divine (Paul Valadier), contemporary man tends to interpret biological functions through a purely instinctual lens (Fr. Jean Boboc). This perspective contributes to further distancing from traditional moral principles, exacerbating the moral crisis in society.

Another cause analyzed is *ethical reductionism*, which contributes to a superficial approach and erosion of basic moral values. Contemporary society faces a loss of a cohesive understanding of morality, largely due to tendencies toward excessive simplification of moral approaches (Alasdair MacIntyre). Among the authors hostile to reductionism, even criticizing it, we mention Paul Tillich, Christian Smith, and Charles Taylor.

The final aspect analyzed among the causes of the moral crisis is *the neglect of the spiritual dimension*, leading to a profound estrangement from God and a marked indifference toward the spiritual aspects of existence. Hieromonk Seraphim Rose highlights the contemporary man's loss of awareness of his original, uncorrupted state. This loss is accentuated by societal influences, which often promote states of anxiety and unhappiness (Virgil Gheorghiu), losing consciousness of the two kingdoms: the temporal and the eternal (Archimandrite Sophrony), leading to an inability to find meaning in death, as man is no longer capable of allowing eternity to intervene in his own life.

In conclusion, the chapter explores **4.3 The Effects of the Moral Crisis on the Individual and Society**. It discusses the loss of meaning and purpose in life as a direct result of a profound moral crisis, which leaves individuals in a state of disorientation and lack of fulfillment. *The disintegration of communities and social alienation* are examined as phenomena that erode interpersonal bonds and solidarity, while *moral relativism and the undermining of a common value system* reflect the fragmentation and polarization of society. The conflict between religious values and secular values illustrates the existing tensions between different moral perspectives, highlighting the challenges of navigating value diversity in an increasingly pluralistic world.

Despite the fact that humanity is ontologically a moral being (Fr. Ștefan Florea), Christian morality appears intangible to the postmodern individual (H. Tristram Engelhardt). Thus, Archbishop Ioan Ică Jr. investigates the anthropological study of the past two centuries, noting a "resignation from humanity," while Archbishop Anastasios Yannoulatos remarks that,

influenced by Western mentality, people have transformed into masses, cultivating excessive individualism.

In the context of the work, this chapter forms the basis for understanding the complexity and gravity of the current situation, providing the necessary foundation for the discussion of theological solutions addressed in the following chapter.

Chapter V, titled "*Theological Solutions for the Moral Crisis in Secularized Society*", also the final chapter of the research, marks a crucial moment by shifting the discussion from diagnosing the problem to exploring concrete and constructive responses. This section focuses on identifying and developing theological strategies aimed at counteracting the effects of the moral crisis associated with secularization, presenting a theological perspective for a moral renewal of society.

Starting with an analysis of the challenges and issues associated with the engagement with moral values, the chapter highlights the complexity of the current situation and the urgent need for new directions in moral and ethical thinking, emphasizing a return to the spirit and state of the Holy Fathers. It underscores the importance of an approach that integrates the wisdom of religious traditions with contemporary needs and realities, in order to reaffirm the essential role of spiritual and moral values in the life of communities.

In the current context, marked by the control of digital technology and pressures of secularization, the Christian community faces unprecedented moral and spiritual dilemmas, considered significant challenges. There is a societal inclination to place hope in salvation through technology, due to the impressive technological advancements observed recently. This tendency highlights a significant shift in the direction of collective values and beliefs, marking a turning point in how technology and spirituality are perceived and integrated into daily life.

The research advocates for balance and caution in the use of technology, especially disruptive technologies that fundamentally transform traditional moral values and belief systems. The issue of assigning moral responsibility for errors or damages caused by autonomous technologies, such as self-driving cars or robots, constitutes a sensitive point both morally and legally. The contributions of Marshall McLuhan and Neil Postman to the foundation of "media ecology," a discipline that studies the influence of technology on cultures, are noteworthy. In light of the disturbances brought about by technological innovations, including at the spiritual level, the work presents proposed spiritual strategies for overcoming the crisis. It also suggests

the creation of Orthodox Digital Ethics Committees, intended to assess the consequences and establish a moral framework for the use of digital technology from the perspective of Orthodox values.

The subsequent section of the chapter is dedicated to **rediscovering religious and spiritual values** as the foundation for a robust and deeply human morality. Through the analysis and interpretation of fundamental theological teachings and principles, it seeks ways in which faith and spirituality can address the moral needs of contemporary humanity. The importance of faith and prayer in fostering communion, responsibility, and a profound sense of community is emphasized, highlighting the central role of religious communities in promoting and supporting these values.

The period of crisis is seen as a crucial moment for profound spiritual transformation, through the abandonment of the "old man" and the adoption of the "new man," emphasizing the importance of faith and spirituality in overcoming the moral crisis. *A sincere return to God* is presented as an effective solution for overcoming existential crises and rediscovering the meaning of life, accentuating the essential role of faith in Christian life and access to communion with God through prayer. *Reconnecting to spirituality* to overcome the moral crisis involves an authentic return to transcendental values and the traditional teachings of the Holy Fathers, not in a rational manner but in the spirit and manner of these teachings. Joseph Ratzinger highlights the importance of the *humility of the Incarnation* and fundamental human values, offering a new vision of the Incarnation, defining it as a "saving metanarrative." He also underscores the crucial role of humility and faith in navigating the complexities of postmodernism and the contemporary world.

Henri de Lubac emphasizes the necessity of preserving an authentic Christian faith and warns against the dangers of seeking solutions outside the Christian tradition or replacing authentic Christianity with versions based on force and coercion, which would aggravate existing problems. It is proposed as a solution to *return to the authenticity and roots of Christianity for revitalizing faith*, supporting the idea that Christianity should focus on spiritual transformation in love, extending the expression of Christian life beyond the spiritual and ascetic dimensions to include social commitment.

The analysis highlights *the essential role of religious communities* in promoting moral values, emphasizing *the importance of the spirit of sacrifice* and the need for theology and the

Church to remain engaged and relevant in the face of modern challenges. It insists on following the example of the Holy Fathers for a living faith, as well as on *the importance of the experience of the Cross*, the suffering embraced with trust in Christ, as a means of deepening one's connection with God. Hans von Balthasar emphasizes the mystery of divine love as the foundation of the relationship between God and man, while Father Seraphim Rose speaks of achieving deep understanding through the lived experience of the divine presence, not only in a theoretical but also in a spiritual sense.

The essence of Christian life transcends its spiritual and ascetic limitations; thus, the necessity of extending it into the social realm is highlighted. By actively participating in the community and applying Christian principles in social relationships, we have the opportunity to contribute to the deepening of the understanding of Christian moral values, thus demonstrating the relevance and impact of faith in the contemporary world.

In the contemporary context, theology is called upon to adopt a provocative stance towards a world perceived as irrational and devoid of meaning, emphasizing the need to rediscover religious and spiritual values as an essential response to the moral crisis. Confronting this crisis necessitates a profound understanding of faith and active participation in the liturgical life of the Church, highlighting continuity with the Spirit of the Holy Fathers and recognizing membership in a living tradition. It is recommended that society and the Church be interconnected, with a joint call for awareness of divine purposes. Moral life and the authenticity of faith involve an ontological dimension of sacrifice, integrated into human nature, and *a return to the Christian foundation of the culture of the Word and the Liturgy* (Albert Borgmann), for rediscovering the authenticity and depth of human relationships.

In conclusion, the chapter addresses the theme of **interreligious dialogue** as a means of fostering a global attitude towards moral challenges. In encounters with various systems of thought, Orthodox Christianity relies on the event of the Incarnation, perceived not only as the cornerstone of its own faith but also as a manifestation of divine love that transcends cultural or religious differences. It underscores the fundamental importance of the Incarnation for promoting common moral values for all. In the current context, characterized by diversity and change, the Orthodox Churches must be directly involved in interreligious dialogue, emphasizing the necessity of harmonious coexistence and a joint effort in addressing major human issues such as justice and peace, thus highlighting two critical imperatives: the need for tolerance and cross-

cultural understanding, as well as a collective approach to challenges that cross religious boundaries.

Thus, Chapter 5 proposes an integrated and Christian vision on how theology and spirituality can offer viable responses to the moral crisis of contemporary society, reiterating faith in humanity's capacity to find a common moral ground in the face of the challenges of a secularized age.

Chapter 6 presents the **Conclusions** of this research, summarizing and synthesizing all the narrative threads and previous analyses, offering an overview of the entire study and highlighting its main contributions and findings. This chapter represents a final reflection on the research, reaffirming the problem, the thesis objectives, and emphasizing how the research has achieved its goals through the analysis conducted in the preceding chapters.

It begins by reaffirming the research problem and its significance in the context of contemporary secularized society, reiterating the complex challenges related to the engagement with moral values. The initial intention of the work is recalled, aiming to explore and better understand how secularization influences the system of moral values and how religious communities and society, in general, can respond to these challenges.

The chapter then synthesizes the main conclusions drawn from the research, highlighting the theoretical and practical contributions of the thesis. It discusses how the analysis revealed the impact of secularization on societal morality, the challenges identified in maintaining and promoting traditional moral values in a secularized context, and the theological-moral solutions proposed to counteract the negative effects of this phenomenon.

The chapter concludes with a section dedicated to future research directions, offering suggestions for subsequent studies that may extend or deepen some of the aspects addressed.

Thus, Chapter 6 closes the thesis with a note of reflection and anticipation, urging continued intellectual and practical engagement in addressing the urgent moral questions faced by the contemporary world.

BIBLIOGRAPHY

A. SOURCES

SOURCES

1. *** *Biblia* sau *Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, (București: Editura IBMBOR, 2005).
2. ACHIMESCU, Nicolae, *Familia creștină între tradiție și modernitate. Considerații teologico-sociologice*, în vol. „Familia creștină azi”, Iași, Edit. Trinitas, 1995.
3. ACHIMESCU, Nicolae, *Religie, modernitate și postmodernitate*, București, Edit. Trinitas a Patriarhiei Române, 2013.
4. ACHIMESCU, Nicolae, *Religii în dialog*, Iași, Edit. Trinitas, 2006.
5. ANDERSON, Ray S., *On Being Human: Essays in Theological Anthropology*, Grand Rapids: 2 Eerdmans, 1982.
6. ARION, Alexandru, *Întâlniri cu realitatea – repere pentru dialogul contemporan dintre teologie și cultură*, Târgoviște, Edit. Cetatea de Scaun, 2017.
7. Fericitul AUGUSTIN, Colecția “Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 13, traducere de Corneliu POP, București, Edit. Basilica a Patriarhiei Române, 2014.
8. BALTHASAR, Hans Urs von, *Iubirea, formă a revelației*, Târgu-Lăpuș, Edit. Galaxia Gutenberg, 2005.
9. BARI, Ioan, *Globalizarea și probleme globale*, București, Edit. Economică, 2001.
10. BARTOLOMEU I, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol, *Biserica și problemele lumii de azi, vocația universală a ortodoxiei*, Iași, Edit. Trinitas, 1997.
11. BAUMAN, Zygmunt, *Comunitatea*, traducere de Aurelian ARDELEANU, Filipeștii de Târg, Edit. Antet, 2001.
12. BAUMAN, Zygmunt, *Etica postmodernă*, Timișoara, Edit. Amarcord, 2000.
13. BAUMAN, Zygmunt, *Globalizarea și efectele ei sociale*, traducere de Marius CONCEATU, București, Edit. Antet, 2005.
14. BAUMAN, Zygmunt, MAY, Tim, *Gândirea sociologică*, București, Edit. Humanitas, 2008.
15. BĂBAN, Adriana, *Consiliere educațională*, Cluj-Napoca, Edit. Psinet, 2001.

16. BĂNCILĂ, Vasile, *Filosofia Vârștelor*, București, Edit. Anastasia, 1997.
17. BARTH, Karl, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, București, Edit. Herald, 2011.
18. BEHR, Joh, *Becoming Human: Meditations on Christian Anthropology in Word and Image*, Crestwood, St Vladimir's Seminary Press, 2013.
19. BERDIAEV, Nikolai, *Adevăr și Revelație*, traducere de Ilie GYURCSIK, Timișoara, Edit. de Vest, 1993.
20. BERDIAEV, Nicolai, *De la destination de l'homme*, Paris, Edit. Je Sers, 1935.
21. BERDIAEV, Nikolai, *Sensul creației*, București, Edit. Humanitas, 1992.
22. BERNEA, Ernest, *Criza lumii moderne*, București, Edit. Predania, 2011.
23. BIZĂU, Ioan, *Viața în Hristos și maladia secularizării*, Cluj-Napoca, Edit. Patmos, 2002.
24. BLASER, Klauspeter, *La théologie au XX-eme siecle, L'âge d'homme*, Lausanne, 1995.
25. BOBOC, Alex, *Confruntari de idei în filosofia contemporană*, Bucuresști, Edit. Politică, 1983.
26. BOBOC, Jean, *La grande métamorphose*, Paris, Edit. Cerf-Patrimoines, 2016.
27. BOBRINSKOY, Boris, *Împărtășirea Sfântului Duh*, traducere de Măriuca și Adrian ALEXANDRESCU, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii ortodoxe Române, 1999.
28. BOBRINSKOY, Boris, *Taina Bisericii*, traducere de V. MANEA, Cluj Napoca, Edit. Patmos, 2002.
29. BOLDIȘOR, Adrian, *Ortodoxia ieri, azi, mâine. Teme intercreștine și interreligioase pentru secolul XXI*, Craiova, Edit. Mitropoliei Olteniei, 2019.
30. BORCA, Vasile, *Omul - Încununare a operei de creație, natura și destinul său în lumina revelației biblice a Vechiului Testament*, Baia-Mare, Edit. Universității de Nord, 2007.
31. BORGMANN, Albert, *Power Failure. Christianity in the Culture of Technology*, Michigan, Brazos Press, 2003.
32. BRAGUE, Rémi, *Capodopera lui Dumnezeu și alte eseuri*, Oradea, Edit. Ratio et Revelatio, 2016.
33. BRAGUE, Rémi, *Dumnezeul creștinilor, Câteva clarificări*, Sibiu, Edit. Deisis, 2017.
34. BRAGUE, Rémi, *Modern cu moderație*, București, Edit. Spandugino, 2022.
35. BRECK, John, *Darul sacru al vieții. Tratat de bioetica*, traducere de PS Irineu POP Bistrițeanul, Cluj-Napoca, Edit. Patmos, 2003.

36. BRECK, John, *The Sacred Gift of Life: Orthodox Christianity and Bioethics*, Crestwood, St Vladimir's Seminary Press, 1998.
37. BRECK, John și Lyn, *Trepte pe calea vieții. O viziune ortodoxă asupra bioeticii*, traducere de rom. Geanina FILIMON, București, Edit. Sofia, 2007.
38. BRIA, Ion, *Credința pe care o mărturisim*, București, Edit. I.B.M. al B.O.R., 1987.
39. BRIA, Ion, *Ortodoxia în Europa, locul spiritualității române*, Iași, Edit. Trinitas, 1995.
40. BUCHIU, Ștefan, *Ortodoxie și secularizare*, București, Edit. Libra, 1999.
41. BUNGE, Gabriel, *The Digital Invasion: How Technology is Shaping You and Your Relationships*, Crestwood, St Vladimir's Seminary Press, 2014.
42. BUȚĂ, Viorel, *Implicații ale religiilor asupra securității în contextul extinderii U. E.*, București, Edit. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2006.
43. Sfântul CABASILĂ, Nicolae, *Despre viața în Hristos*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.
44. Sfântul CALIST, Angelicoudes, *Trei Tratatate Isihaste*, Iași, Edit. Doxologia, 2012
45. CARP, Radu, *Dumnezeu la Bruxelles. Religia în spațiul public european*, Cluj-Napoca, Edit. Eikon, 2009.
46. CASTELLS, Manuel, *The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business, and Society*, Oxford, Oxford University Press, 2001.
47. Sfântul CHIRIL al Alexandriei, Colecția “Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 39, traducere, introducere și note Dumitru STĂNILOAE, București, Edit. Institutului biblic și de Misiune al Bisericii ortodoxe Române, 1992.
48. CHRYSOAVGIS, J., GRACE, Cosmic, PRAYER Humble, *The Ecological Vision of the Green Patriarch Bartholomew I*, Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Co, 2003.
49. CHRYSOAVGIS, John, *Soul Mending: The Art of Spiritual Direction*, Brookline, Holy Cross Orthodox Press, 2018.
50. CLAPSIS, Emanuel, “Human Dignity in a Global World” ΘΕΟΛΟΓΙΑ 81, no. 3, (AΘHNA 2010).
51. CLÉMENT, Olivier, *Adevăr și libertate, Ortodoxia în contemporaneitate, Convorbiri cu Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I*, traducere de M. MACI, Sibiu, Edit. Deisis, 1997.
52. CLÉMENT, Olivier, *Le Christ, Terre des vivants, Essais théologiques*, Abbaye de Bellefontaine, 1976.

53. CLÉMENT, Olivier, *Puterea Credinței*, Târgoviște, Edit. Pandora, 1999.
54. CLÉMENT, Olivier, *Viața din inima morții*, Târgoviște, Edit. Pandora, 2001.
55. CODRESCU, Răzvan, *Recurs la Ortodoxie*, București, Edit. Christiana, 2002.
56. COJESCU, N.-M., MAMINA, A., DRACHENBERG, C., *Istoria universală, epoca modernă*, Chișinău, Edit. Prut Internațional, 2001.
57. COMAN, Constantin, *Biblia în Biserică, Eseuri pe teme biblice*, București, Edit. Bizantină, 1997.
58. COMAN, Ioan G., *Probleme de Filosofie și Literatură Patristică*, București, Edit. IBMBOR, 1995.
59. COMAN, Ion G., *Frumusețile iubirii de oameni în spiritualitatea patristică*, Timișoara, Edit. Mitropoliei Banatului, 1988.
60. CONSTANTINESCU, Mihaela, *Forme în mișcare: Postmodernismul*, București, Edit. Univers Enciclopedic, 1999.
61. CRAINIC, Nichifor, *Nostalgia Paradisului*, Iasi, Edit. Moldova, 1994.
62. CIOBOTEA, Daniel, *Confessing the Truth in Love. Orthodox Perceptions of Life, Mission and Unity*, Iași, 2001.
63. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Conținut și forme de realizare*, București, Edit. Didactică și Pedagogică, 1996.
64. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia slavei lui Hristos*, București, Edit. Basilica, 2016.
65. DASCĂLU, Nicolae, *Comunicare pentru comuniune*, Iași, Edit. Trinitas, 2001.
66. DAWSON, Lorne L., *Comprehending Cults: The Sociology of New Religious Movements*, 2nd, Toronto, Edit. Oxford University Press, 2006.
67. DELSOL, Chantal, *Sfârșitul creștinătății*, traducere din limba franceză și prefață de Teodor BACONSCHI, București, Edit. Spandugino, 2022.
68. DELUMEAU, Jean, *Păcatul și frica. Culpabilizarea în Occident (sec. XIII-XVIII)*, traducere de Mihai UNGUREANU și Liviu PAPUC, Iași, Edit. Polirom, 1998.
69. DESEILLE, Placide, *Nostalgia Ortodoxiei*, București, Edit. Anastasia, 1995.
70. Sfântul DIONISIE Areopagitul, *Despre numirile dumnezeiești, Opere complete*, București, Edit. Paideia, 1996.

71. DYER, John, *From the Garden to the City: The Redeeming and Corrupting Power of Technology*, Kregel Publications, 2011, ediție electronică.
72. ECKHART, Meister, *Benedictus Deus*, București, Edit. Herald, 2004.
73. ELIADE, Mircea, *Sacrul și profanul*, București, Edit. Humanitas, 1995.
74. ELLUL, Jacques, *La Technique ou l'enjeu du sicle*, Paris, Edit. Armand Colin, 1954.
75. ELLUL, Jacques, *The humiliation of the word*, traducere în engleză de Joyce Main HANKS, Eerdmans grand Rapids Michigan, 1985.
76. ELLUL, Jacques, *The Technological System*, Continuum Publishing Corporation, New York, 1980.
77. EMILIANOS, Simonopetritul, *Despre rugăciune, tâlcuire la capetele de rugăciune ale Avvei Evgarie*, traducere Agapie CORBU, Arad, Edit. Sfântul Nectarie, 2018.
78. EMILIANOS, Simonopetritul, *Tâlcuiri la Filocalie. Sfântul Isihie, Cuvânt despre trezvie*, traducere de Agapie CORBU, Arad, Edit. Sfântul Nectarie, 2014.
79. ENEA, Daniel, *Postmodernismul ca provocare la învățătura de credință și spiritualitatea creștin-ortodoxă*, Szeged, Edit. JATEPress, 2015.
80. ENGELHARDT, H. Tristram Jr., *După Dumnezeu*, traducere de Andrei DÎRLĂU, Iași, Edit. Doxologia, 2023.
81. ENGELHARDT, H. Tristram jr, *Fundamentele Bioeticii creștine. Perspectiva ortodoxă*, traducere de Cezar LOGIN, diac. Ioan I. ICĂ jr, Mihail NEAMȚU, Sibiu, Edit. Deisis, 2005.
82. ERHAN, Florin, *Globalizarea. În căutarea echilibrului*, București, Edit. Economică, 2003.
83. EVDOKIMOV, Paul, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, București, Edit. Sophia, 2013.
84. EVDOKIMOV, Paul, *L'Orthodoxie*, Paris, Édit. Desclée de Brouwer, 1992.
85. EVDOKIMOV, Paul, *Ortodoxia*, traducere de P.S. Irineu I. POPA, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996.
86. EVDOKIMOV, Paul, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, București, Edit. Anastasia, 1995.
87. FASCHING, Darell J., *The Thought of Jacques Ellul: A Systematic Exposition*, New York, The Edwin Mellen Press, 1981.
88. FELEA, Ilarion V., *Religia Iubirii*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2012.
89. FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecleziale*, introducere și traducere de Ioan ICĂ, Sibiu, Edit. Deisis, 1999.

90. FILOCALIA, vol. I, traducere din limba greacă, introduceri și note de Dumitru STĂNILOAE, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2008.
91. FILOCALIA, vol. III, traducere de Dumitru STĂNILOAE, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune ortodoxă, 2009.
92. FILOCALIA, vol. 4, traducere de Dumitru STĂNILOAE, București, Edit. Institutului biblic și de Misiune Ortodoxă, 2010.
93. FILOCALIA, vol. VI, traducere din limba greacă, introduceri și note de Dumitru STĂNILOAE, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2011.
94. FILOCALIA, vol. VII, traducere de Dumitru Stăniloae, București, Edit. IBMBOR, 1977.
95. FLOCA, Ioan N., *Drept canonic ortodox, legislație și administrație bisericească*, vol. I, EIB, 1990.
96. FLOREA, Ștefan, *Familia - o perspectivă morală contemporană*, Târgoviște, Edit. Bibliotecha, 2018.
97. FLOREA, Ștefan, *Spiritualitate și desăvârșire la Sfântul Grigorie de Nyssa*, București, Edit. Asa.
98. FLORENSKI, Pavel, *Stâlpul și Temelia Adevărului, încercare de teodicee ortodoxă în douăsprezece scrisori*, Iași, Edit. Polirom, 1999.
99. FLOROVSKI, George, *Biserica, Scriptura, Tradiția- Trupul viu al lui Hristos*, București, Edit. Platytera, 2005.
100. FLOROVSKY, G., *Creation and Redemption*, Vol. III, Collected Works, Belmont, MA: Nordland Publishing Company, 1976.
101. FLOROVSKY, G., "Patristic theology and the ethos of the Ortodox Church în Aspects of Church History", (Collected Works of Georges Florovsky, 4), Belmont, Nordland, 1975.
102. Sfântul EFREM SIRUL, *Despre rugăciune și trezvie în învățăturile Sfinților Părinți*, Galați, Edit. Egumenița, 2006.
103. FRIEDMAN, Thomas, *Lexus și măslinul. Cum să înțelegem globalizarea*, București, Edit. Economică, 2000.
104. FUKUYAMA, Francis, *Marea ruptură, natura umană și refacerea ordinii sociale*, București, Edit. Humanitas, 2002.
105. FUKUYAMA, Francis, *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, traducere de Mihaela EFTIMIU, București, Edit. Paideia, 1994.

106. GALERIU, Constantin, *Jertfă și Răscumpărare*, București, Edit. Harisma, 1991.
107. GHEORGHIU, Constantin Virgil, *Ora 25*, București, Edit. Sophia, 2022.
108. Sfântul Grigorie PALAMA, *Omilii 3, 12*, traducere de Constantin DANIEL, București, Edit. Anastasia, 2000.
109. GUÉNON, René, *Criza lumii moderne*, traducere de Teodoru GHIONDEA, București, Edit. Herald, 2022.
110. GUITTON, Jean, *Dumnezeu și știința*, traducere de Ioan BUGA, București, Edit. Harisma, 1992.
111. HABERMAS, Jürgen, *Cunoaștere și comunicare*, București, Edit. Politică, 1983.
112. HAIDEGGER, Martin, *Ființă și timp*, București, Edit. Jurnalul literar, 1994.
113. HARAKAS, Stanley S., *Living the Faith: The Praxis of Eastern Orthodox Ethics*, Minneapolis, Light and Life Publishing, 1999.
114. HARVEY, David, *Condiția post-modernității*, Timișoara, Edit. Amarcord, 2002.
115. HEIDEGGER, Martin, „Întrebarea privitoare la tehnică”, în *Originea operei de artă*, traducere de Thomas Thomas KLEININGER și Gabriel LIICEANU, București: Univers, 1982, retipărire, introducere. Constantin NOICA, București, Edit. Humanitas, 1995, p.129.
116. HAZARD, Paul, *Gândirea europeană în secolul al XVIII-lea*, București, Edit. Univers, 1981.
117. HILARION, Alfeyev, *The Mystery of Faith: An Introduction to the Teaching and Spirituality of the Orthodox Church*, Crestwood, St Vladimir's Seminary Press, 2012.
118. HIMCINSCHI, Mihai, *Biserica în societate. Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2006.
119. HUNTINGTON, S., *Ciocnirea civilizațiilor*, traducere de Liana STAN, București, Edit. Litera, 2019.
120. HUXLEY, Aldous, *Minunata Lume Nouă*, traducere de și note de Suzana și Andrei BANTAȘ, Iași, Edit. Polirom, 2011.
121. Sfântul IGNATIE Briancianinov, *De la întristarea inimii la mângâierea lui Dumnezeu*, București, Edit. Sophia, 2012.
122. ILOAIE, Ștefan, *Morala creștină și etica postmodernă*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2009.

123. ILOAIE, Ștefan, *Relativizarea valorilor morale, Tendințele eticii postmoderne și morală creștină*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2009.
124. ILOAIE, Ștefan, *Responsabilitatea morală personală și comunitară*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2009.
125. Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Cuvânt împotriva anomeilor. Către iudei*, trad. Dumitru FECIORU, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2007.
126. Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la Facere*, Colecția “Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 21, trad. Dumitru FECIORU, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987.
127. Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la Matei*, Colecția “Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 23, trad. Dumitru FECIORU, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1994.
128. Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la săracul Lazăr Despre soartă și providență. Despre rugăciune, despre viețuirea după Dumnezeu*, trad. Dumitru FECIORU, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2005.
129. Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Tâlcuiri la Epistola întâi către Timotei*, București, Edit. Nemira, 2005.
130. Sfântul IOAN SCĂRARUL, *Scara*, Vânători-Neamț, Edit. Mănăstirea Sihastria, 2015.
131. JURCA, Eugen, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești, contribuții de metodologie și pedagogie creștină*, Timișoara, Edit. Marineasa, 2006.
132. JURCAN, Emil, *Duhul Sfânt și provocările contemporane ale lumii*, Alba-Iulia, Edit. Arhiepiscopiei Ortodoxe Române, 1999.
133. KARNOUOH, Claude, *Români. Tipologie și mentalități*, traducere de în rom. C. STEAN, București, Edit. Humanitas, 1994.
134. KONINCK, Thomas De, *Noua ignoranță și problema culturii*, Timișoara, Edit. Amarcord, 2001.
135. KUNG, Hans, *Global Responsibility: In Search of a New World Ethic*, translation from German by John BOWDEN, SCM Press, 1991.
136. KÜNG, H., *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*, Piper, Munich, 2000.
137. LARCHET, Jean-Claude, *Captivi în Internet*, București, Edit. Sophia, 2008.

138. LARCHET, Jean- Claude, *Terapeutica Bolilor Spirituale*, traducere de Marinela Bojin, București, Edit. Sofia, 2001.
139. LECCA, Paulin, *Adevăr și pace*, București, Edit. Bizantină, 2003.
140. LEMENI, Adrian, *Adevăr și demonstrație*, București, Edit. Basilica, 2019.
141. LEMENI, Adrian, *Tehnicizarea inumană a vieții*, București, Edit. Basilica, 2022.
142. LEWIS, C. S., *Creștinismul redus la esențe*, Oradea, Edit. Societatea Misionară Română, 1987.
143. LIPOVETSKY, V. G., *Amurgul datoriei. Etica nedureeroasă a noilor timpuri democratice*, București, Edit. Babel, 1996.
144. LORENZ, Konrad, *Cele opt păcate ale lumii civilizate*, traducere de Vasile V. POENARU, București, Edit. Humanitas, 1995.
145. LOSSKY, Vladimir, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, București, Edit Humanitas, 1998.
146. LOSSKY, Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, traducere de Lidia și Remus RUS, București, Edit. Sofia, 2006.
147. LOSSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii Răsăritului*, București, Edit. Anastasia, 1998
148. LOSSKY, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, traducere, studiu introductiv și note de Pr. Vasile RĂDUCĂ, București, Edit. Humanitas, 1994.
149. LUBAC, Henri de, *Drama umanismului ateu*, traducere de de Cornelia DUMITRU, București, Edit. Humanitas, 2007.
150. LYOTARD, Jean-François, *Condiția postmodernă. Raport asupra cunoașterii*, traducere de Ciprian MIHALI, Cluj-Napoca, Edit. Design & Print, 2003.
151. LYOTARD, Jean-François, *Inumanul. Conversații despre timp*, traducere de rom. Ciprian MIHALI, Cluj-Napoca, Edit. Idea, 2002.
152. MACINTYRE, Alasdair, *After Virtue*, Notre Dame, University of Notre Dame Press, 2007.
153. MANTZARIDIS, Georgios, *Globalizare și universalitate*, București, Edit. Bizantină, traducere de Pr. Prof. Dr. Vasile RĂDUCĂ, 2002.
154. MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină II. Omul și Dumnezeu. Omul și semenul. Poziționări și perspective existențiale și bioetice*, traducere de de diacon Dr. Cornel Constantin COMAN, București, Edit. Bizantină, 2006.

155. MARGA, Andrei, *Religia în era globalizării*, Cluj-Napoca, Edit. Fundației pentru Studii Europene, 2003.
156. MARION, Jean-Luc, *Crucea vizibilului, Tablou, televiziune, icoană - o privire fenomenologică*, traducere de Mihail NEAMȚU, Sibiu, Edit. Deisis, 2000.
157. MARION, Jean-Luc, *Idolul și distanța*, traducere de din limba franceză de Tinca PRUNEA-BRETONNET și Daniela PĂLĂȘAN, București, Edit. Humanitas, 2007.
158. MCLEOD, Hugh, *Religious Crisis of the 1960s*, Oxford, Oxford University Press, 2007.
159. MCLUHAN, Marshall, *Să înțelegem media. Extensiile omului*, traducere de Ovidiu George VITAN, București, Edit. Curtea Veche, 2011.
160. METALLINOS, Gheorghios D., *Parohia- Hristos în mijlocul nostru*, traducere de Ioan I. ICĂ, Sibiu, Edit. Deisis, 2004.
161. MEYENDORFF, John, *Hristos în gândirea Răsăriteană*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1997.
162. MEYENDORFF, John, *Sfântul Grigorie Palama și mistica ortodoxă*, traducere de Angela PAGU, București, Edit. Enciclopedică, 1995.
163. John MEYENDORFF, *Teologia bizantină: tendințe istorice și teme doctrinare*, traducere de Alexandru I STAN, București, Edit. Nemira, 2013.
164. MINCU, Ș., *Sfârșitul modernității. Nihilism și hermeneutică în cultura post-modernă*, Edit. Pontica, Constanța 1993.
165. MIRANDOLA, Pico della, *Raționamente sau nouă sute de teze propuse pentru a fi dezbătute în public, la Roma, în anul 1486, dar neacceptate – Despre demnitatea omului*, București, Edit. Stiințifică, 1991.
166. MODOVAN, Ilie, *Darul sfânt al vieții și combaterea păcatelor împotriva acestuia*, București, Edit. I.B.M. al B.O.R., 1997.
167. MIHOC, Vasile, *Studiul Noului Testament*, Sibiu, Edit. Deisis, 2001.
168. MLADIN, Nicolae, *Morala creștină*, vol. II, București, EIBMBOR., 1980.
169. NATOLI, Salvatore, *Dumnezeu și divinitatea. Confruntarea cu creștinismul*, Brescia, Morcelliana, 1999.
170. NEAMȚU, Mihail, *Bufnița din dărâmături – Insomniile teologice în România postcomunistă*, Iași, Edit. Polirom, 2008.

171. NECHITA, Vasile, *Apostolatul creștin și social al Bisericii Ortodoxe Române: 1925-2005*, Iași, Edit. Vasiliana'98, 2005.
172. Sfântul NECTARIE de la Eghina, *Un portret al omului*, București, Edit. Sophia, 2015.
173. NELLAS, Panayotis, *Omul – animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, ed. a IV-a, traducere de diac. Ioan I. ICĂ jr., Sibiu, Edit. Deisis, 2009.
174. NESTERUK, Alexei, *Universul în comuniune către o sinteză neopatristică a teologiei și științei*, traducere de Mihai-Silviu CHIRILĂ, București, Edit. Curtea Veche, 2009.
175. *Ne vorbește părintele Serafim ROSE - Scrisori*, traducere de Ștefan Francisco VORONCA, Galați, Edit. Bunavestire, 2003.
176. NICOLESCU, Costin, *Cine se teme de Biserică*, București, Edit. Christiana, 2002.
177. NIETZSCHE, Friederich, *Știința voioasă. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, București, Edit. Humanitas, 1994.
178. NOICA, Rafail, *Cultura Duhului*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2002.
179. ORWELL, George, *1984*, traducere de Dana CRĂCIUN, Iași, Edit. Polirom, 2002.
180. Cuviosul PAISIE AGHIORITUL, *Cu dragoste și durere pentru omul contemporan*, Schitul Lacu, Sfântul Munte Athos, Edit. Chilia "Bunei-Vestiri", 2000.
181. PAPATHANASIOU, Athanasios N., "The Orthodox Church in the Age of Digital Media", Brookline, Holy Cross Orthodox Press, 2018.
182. PATAPIEVICI, Horia-Roman, *Omul recent – o critică a modernității din perspectiva întrebării "Ce se pierde atunci când ceva se câștigă?"*, București, Edit. Humanitas, 2006.
183. *Patericul de la Optina*, traducere de CRISTEA Florentina, Galați, Edit. Egumenița, 2012.
184. PAUL, Ioan al II-lea, *Memorie și identitate*, introducere de Joseph RATZINGER, traducere de Roxana UTALE, București, Edit. RAO International Publishing Company, 2006
185. PAUL, Ioan al II-lea, *Să tregem pragul speranei*, București, Edit. Humanitas, 1995.
186. PAVEL, Constantin, *Curs de Teologie Morală*, vol. I, București, EIBMBOR, 1969.
187. PAVEL, Constantin, *Problema Răului la Fericitul Augustin*, București, Edit. IBMBOR, 1996.
188. PAVEL, Constantin, *Problema răului la Fericitul Augustin*, București, 1937.
189. PESTROIU, David, *Misiunea Bisericii Ortodoxe în Postmodernitate (Curs pentru Masterat)*, 2013.

190. PÉGUY, C., *L'argent*, în *Œuvres en prose complètes*, ediție îngrijită, stabilită și adnotată de Robert BURAC, vol. III, Paris, Éditions Gallimard, 1992.
191. PICIORUȘ, Dorin Octavian, *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*, București, Edit. Teologie pentru azi, 2005.
192. PLĂMĂDEALĂ, Antonie, *Ca toți să fie una*, București, Edit. Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1979.
193. POPA, Gheorghe, *Comuniune și înnoire spirituală în contextul secularizării lumii moderne*, Iași, Edit. Trinitas, 2000.
194. POPA, Gheorghe, *Religia, suport și sens al existenței*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1996.
195. POPESCU, Dumitru, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa*, București, Edit. Teologie pentru azi, 2015.
196. POPESCU, Dumitru, *Hristos, Biserică, Misiune. Relevanța Misiunii Bisericii în lumea contemporană*, Galați, Edit. Arhiepiscopiei Dunării de Jos, 2011.
197. POPESCU, Dumitru, *Hristos, Biserică, Societate*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1999.
198. POPESCU, Dumitru, *Omul fără rădăcini*, București, Edit. Nemira, 2001.
199. POPESCU, Dumitru, *Ortodoxie și contemporaneitate*, București, Edit. Diogene, 1996.
200. POPESCU, Dumitru, *Știință și Teologie. Preliminarii pentru Dialog*, București, Edit. Eonul Dogmatic, 2001.
201. POPESCU, Dumitru, *Teologie și cultură*, București, EIBMBOR, 1993.
202. POPESCU, Dumitru, *Teologie și viață - Relevanța teologiei ortodoxe în lumea contemporană*, Alexandria, Edit. Cartea Ortodoxă, 2009.
203. Sfântul POPOVICI, Iustin, *Biserica Ortodoxă și ecumenismul*, Neamț, Edit. Fundația Justin Pârvu, 2012.
204. Sfântul POPOVICI, Iustin, *Biserica și statul*, Edit. Apologeticum, (ediție electronică), 2006.
205. Sfântul POPOVICI, Iustin, *Calea Cunoașterii lui Dumnezeu*, Galați, Edit. Egumenița, 2014.
206. Sfântul POPOVICI, Iustin, *Credința ortodoxă și viața în Hristos*, traducere de Paul BĂLAN, Galați, Edit. Buna-vestire, 2003.
207. Sfântul POPOVICI, Iustin, *Epistolele Sf. Ioan Teologul*, București, Edit. Bizantină, 1998.

208. Sfantul POPOVICI, Iustin, *Omul și Dumnezeu-Om*, București, Edit. Sofia, 2010.
209. POSTMAN, Neil, *Distracția care ne omoară*, traducere de din limba engleză de Silviu MAN, Domnești, Edit. Anacronic, 2016.
210. POSTMAN, Niel, *Technopoly. The Surrender of Culture to Technology*, New York, 1993.
211. PUTNAM, Robert D., *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*, New York, Edit. Simon & Schuster, 2000.
212. RADU, Dumitru, *Caracterul eclesiologic al Sfințelor Taine și problema intercomuniunii*, teza de doctorat, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii ortodoxe Române, 1978.
213. RADU, Dumitru Gh., *Repere morale pentru omul contemporan*, Craiova, Edit. Mitropolia Olteniei, 2007.
214. RATZINGER, Joseph, *Europa în criza culturilor*, traducere de Delia MARGA, Cluj-Napoca, Edit. Cărții de Știință, 2008.
215. REMETE, George, *Iisus Hristos. Iubirea trădată*, vol. I, București, Edit. Paideia, 2019.
216. RÉMOND, Réne, *Religie și societate în Europa, Secularizarea în secolele al XIX-lea și XX, 1780-2000*, traducere de Giuliano SFICHI, Iași, Edit. Polirom, 2003.
217. REZUȘ, Petru, *Teologia ortodoxă contemporană, teologia slujirii și principiile sale ortodoxe*, Timișoara, Edit. Mitropoliei Banatului, 1989.
218. RITZER, George, *Globalizarea nimicului*, București, Edit. Humanitas, 2010.
219. ROOF, W.C., *Spiritual Marketplace: Baby Boomers and the Remaking of American Religion*, Princeton University Press, Princeton, 1999.
220. RORTY, R. și VATTIMO, G., *Viitorul religiei, Solidaritate, caritate, ironie*, Pitești, Edit. Paralela 45, 2008.
221. ROSE, Serafim, *Nihilismul. Rădăcina Revoluției în epoca modernă*, București, Edit. Sophia, 2013.
222. ROSE, Serafim, *Ortodoxia și lumea modernă*, București, Edit. Sophia, 2018.
223. ROSE, Serafim, *Scrieri*, București, Edit. Sophia, 2009.
224. ROSE, Serafim, *Sufletul după moarte, Experiențe contemporane „după moarte” în lumina învățăturii ortodoxe despre viața de dincolo*, traducere din limba engleză de prof. Grația LUNGU-CONSTANTINEANU, ediție îngrijită de Protos. Teodosie PARASCHIV, Iași, Edit. Tehnopress, 2003.

225. SÄKULARISATION, A.E. Loen, *Von der wahren Voraussetzung und ungeblichen Gottlosigkeit der Wissenschaft*, München, 1965.
226. SAHAROV, Sofronie, *Din viață și din Duh*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2014.
227. SAHAROV, Sofronie, *Rugăciunea – experiența vieții veșnice*, Sibiu, Edit. Deisis, 2001.
228. SAHAROV, Sofronie, *Viața și învățătura Cuviosului Siluan*, Sibiu, Edit. Deisis, 2009.
229. SCHELER, Max, *Poziția omului în cosmos*, traducere de Vasile MUSCĂ, Pitești, Edit. Paralela 45, 2003.
230. SCHMEMANN, Alexandre, *Euharistia, Taina împărăției*, traducere de Pr. Boris RĂDULEANU, București, Edit. Anastasia, 1993.
231. SCHMEMANN, Alexander, *For the Life of the World: Sacraments and Orthodoxy*, Crestwood, St Vladimir's Seminary Press, 1987.
232. SCHONBORN, Cardinal Christoph von, *Oamenii, Biserica, Țara, Creștinismul ca provocare socială*, Edit. Anastasia, București, 2000.
233. SCHWARTZ, Tony, PORATH, Christine, *The Way We're Working Isn't Working: How Intense Focus and Frequent Renewal Fuel Great Performance*, New York, Edit. Simon & Schuster, 2015.
234. Cuviosul, SILUAN, Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, Sibiu, Edit. Deisis, 2000.
235. SOFRONIE, Arhimandritul, *Rugăciunea - experiența Vieții Veșnice*, Sibiu, Edit. Deisis, 2007.
236. SOROȘ, George, *Despre Globalizare*, Iași, Edit. Polirom, 2002.
237. STĂNESCU, Vasile, *Globalizarea- spre o nouă treaptă de civilizație*, Cluj-Napoca, Edit. Eikon, 2009.
238. STĂNILOAE, Dumitru, *Ascetică și Mistica Bisericii Ortodoxe*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 2002.
239. STĂNILOAE, Dumitru., *Ascetică și mistică creștină sau Teologia Vieții Spirituale*, Cluj-Napoca, Edit. Casa Cărții de Știință, 1993.
240. STĂNILOAE, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Craiova, Edit. Mitropoliei Olteniei, 1987.
241. STĂNILOAE, Dumitru, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Craiova, Ediția a II-a, Edit. Omniscop, 1993.

242. STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, București, Edit. IBMBOR, 2004.
243. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, ed. a IV-a, București, Edit. IBMOR, 2010.
244. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol.II, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii ortodoxe Române, 1997.
245. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, București, Edit. IBMBOR, 1993.
246. STĂNILOAE, Dumitru, *Theology and the Church*, traducere în engleză de Robert BARRINGER, New York, Press ST.Vladimir'S Seminary, 1980.
247. STĂNILOAE, Dumitru, *Trăirea lui Dumnezeu în ortodoxie*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1993.
248. STEINHARDT, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Rohia, Edit. Mănăstirii Rohia, 2005.
249. STEPHANOS, Prea Sfințitul, *Slujiri sacerdotale și harisme in Biserica Ortodoxă*, Edit. Institutului European, 1998.
250. STOLERU, Nicolae, *Spiritualitatea ortodoxă și slujirea creștină*, București, Edit. IBMBOR, 1991.
251. TAYLOR, Charles, *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1989.
252. TAYLOR, Brandon, *Modernism, post modernism, realism : a critical perspective for art*, Winchester, Winchester School of Art Press 1987.
253. Sfântul TEODOR STUDITUL, *Cuvântări duhovnicești*, Alba Iulia, Edit. Episcopia Alba Iulia, 1994.
254. Sfântul TEOFAN ZĂVORĂTUL, *Calea spre mântuire*, București, Edit. Fundația Dosoftei, 1999.
255. TEȘU, Ioan C., *Omul-taină teologică*, București, Edit. Christiana, 2000.
256. TIA, Teofil, *Elemente de Pastorală Misionară pentru o societate post-ideologică*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2003.
257. TIA, Teofil, *Un (im)posibil dialog duhovnicesc al erei post-moderne*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2010.
258. TILLICH, Paul, *Dinamica credinței*, București, Edit. Harald, 2007.

259. TILLICH, Paul, *Teologia Sistemática*, Barcelona: Libros de Nopal, 1972.
260. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe ecleziale, educaționale și sociale*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2004.
261. TOCQUEVILLE, Alexis de, *Despre democrația în America*, traducere de M. BOIANGIU, B. STAICU, C. DUMITRIU, București, Edit. Humanitas, 2017.
262. TURKLE, Sherry, *Reclaiming Conversation: The Power of Talk in a Digital Age*, New York, Penguin Press, 2015.
263. TWENGE, Jean M., CAMPBELL, W. Keith, *iGen: Why Today's Super-Connected Kids Are Growing Up Less Rebellious, More Tolerant, Less Happy-and Completely Unprepared for Adulthood*, New York, Edit. Atria Books, 2018.
264. ȚUȚEA, Petre, *Bătrânețea și alte texte filozofice*, București, Edit. Viitorul Românesc, 1992.
265. ȚUȚEA, Petre, *Omul. Tratat de antropologia creștină. Dogmele sau primirea certitudinii*, Iași, Edit. Timpul, 2000.
266. UNGUREANU, Ionel, *Personalizarea socialului. Înțelegeri teologice ale realității sociale*, Iași, Edit. Doxologia, 2011.
267. Sfântul VASILE CEL MARE, Colecția "Părinți și Scriitori Bisericești", vol. 3, traducere și note de Pr. Teodor BOGODAE, București, Edit. Basilica a Patriarhiei Române, 2010.
268. VATTIMO, Gianni, *Sfârșitul modernității. Nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă*, traducere de Ștefania MINCU, postfață de Marin MINCU, Constanța, Edit. Pontica, 1997.
269. Sfântul VELIMIROVICI, NICOLAE, *Dicționarul vieții veșnice*, traducere Monahia Domnica (ȚALEA), Galați, Edit. Egumenița, 2014.
270. VIRGILIU, Gheorghe, *Știința și războiul sfârșitului lumii. Fața nevăzută a televiziunii*, Edit. Institutului de Cercetări Psihosociale și Bioetică, 2016.
271. VOVELLE, Michel, *Omul luminilor*, Iași, Edit. Polirom, 2000.
272. VLACHOS, Hierotheos, *Boala și tămăduirea sufletului în Tradiția Ortodoxă*, București, Edit. Sophia, 2007.
273. VLACHOS, Hierotheos, *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, București, Edit. Sofia, 2000.
274. VLACHOS, Ierótheos, *Dogmatica empirică după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Ioannis Romanidis*, Volumul II, Iași, Edit. Doxologia, 2017.

275. VLACHOS, Ierótheos, *Psihoterapia ortodoxă: știința Sfinților Părinți*, traducere de Irina Luminița NICULESCU, Timișoara, Edit. Învierea, Arhiepiscopia Timișoarei, 1998.
276. VLACHOS, Hierotheos, *Secularismul, un cal troian în Biserică*, traducere de Tatiana PETRACHE, Galați, Edit. Egumenița, 2004.
277. VLAD, Siluana, *Cunoaște-L pe Domnul Cel Viu, pe viu!*, ediția a doua, Iași Edit. Doxologia, 2020.
278. WALKER, Matthew, *Why We Sleep: Unlocking the Power of Sleep and Dreams*, New York, Edit. Scribner, 2017.
279. WARE, Kallistos, *The Orthodox Church: An Introduction to its History, Doctrine, and Spiritual Culture*, Malden, Blackwell Publishing, 2012.
280. WEISCHEDEL, W., *Pe scara din dos a filosofiei. 34 de mari filosofi în viața de zi cu zi și în gândire*, traducere de Emil BĂDICI și Ionel ZAMFIR, București, Edit. Humanitas, 1999.
281. YANNARAS, Christos, *Abecedar al Credenței*, București, Edit. Bizantină, 1996.
282. YANNOULATOS, Anastasie, *Misiune pe urmele lui Hristos*, traducere de Ștefan L. TOMA, Sibiu, Edit. Andreiană, 2013.
283. YANNOULATOS, Anastasios, *Ortodoxia și problemele lumii contemporane*, traducere de Gabriel MÂNDRILĂ, Constantin COMAN, București, Edit. Bizantină, 2003.
284. YANNARAS, Christos, *Ortodoxie și occident*, București, Edit. Bizantină, 1995.
285. YANNARAS, Christos, *Person and Eros*, Orthodox Press, Athens, 1987.
286. ZAMFIR Gheorghe, *Mijloace și metode pastorale în societatea contemporană. Problemele dintr-o parohie din mediul rural și problemele dintr-o parohie din mediul urban. Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă*, Galați, Edit. Partener, 2007.
287. ZĂGREAN, Ioan, *Morala creștină*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2004.
288. ZIZIOULAS, Ioannis, *Comuniune și alteritate. Ființarea personal-ecliezială*, București, Edit. Sophia, 2013.
289. ZIZIOULAS, J. D., *Being as Communion*, Crestwood, St. Vladimir's Seminary Press, 1997.

DICTIONARIES, ENCYCLOPEDIAS, MANUALS

290. *A patristic greek lexicon*, (edit.) G.W.H. LAMPE, Clarendon Press, Oxford, 1961.

291. BRANIȘTE, Ene, BRANIȘTE, Ecaterina, *Dicționar Enciclopedic de cunoștințe religioase*, Caransebeș, Edit. Diacezană, 2001.
292. *Dicționar Enciclopedic*, vol. II, București, Edit. Enciclopedică, 1996.
293. LEFEBVRE, Solange, *Dictionnaire de Theologie Fondamentele*, Montreal/Paris, Bellarmin/Cerf, 1992.
294. GUȚU, G., *Dicționar latin-român*, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1983.
295. STOIAN, I.M., *Dicționar religios*, București, Edit. Garamond, 1994.
296. *Teologia Morala Ortodoxă*, pentru institutele teologice, vol. I, Morala Generală, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, 1979.

B. SECONDARY LITERATURE

STUDIES AND ARTICLES

297. ACHIMESCU, Nicolae, “Secularismul ca atitudine spirituală care-L ignoră pe Dumnezeu”, în *Revista Teologică*, nr. 4/2004.
298. ANGOLD, Michael (Ed.), *The Cambridge history of Christianity eastern christianity*, Chambrige University Press, 2008.
299. ARINZE, Francis, “Dialogul interreligios, o necesitate a timpului nostru”, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 7-12/1998.
300. ARION, Alexandru L., “Renașterea și iluminismul din perspectivă creștină ortodoxă”, în *Annales Universitatis Valachiae*, 2004.
301. A.S.C.O.R. Sibiu, (coord.), *Tinerete, ideal, Biserică*, ediție îngrijită de Vasile DUNCA și Nicolae RĂDULESCU, Edit. Agaton, Făgăraș, 2002.
302. BAINBRIDGE, W.S., STARK, R., “Church and Cult in Canada”, în *Canadian Journal of Sociology / Cahiers canadiens de sociologie*, vol. 7, nr. 4, 1982.
303. BALCA, Nicolae, “Învațătura despre Logosul întrupat ca paradigma a vieții creștinului în Teologia Apostolica și Patristică”, în *Glasy Bisericii*, nr. 3-4/1970
304. BALCA, Nicolae, “Criza culturii”, în *Telegraful Român*, nr. 42/1936.
305. BAUBÉROT, J., “Laïcité, laïcisation, sécularisation”, în *Pluralisme religieux et laïcité dans l’Union européenne*, (edit.), A. DIERKENS, Editions de l’Université de Bruxelles, Bruxelles, 1994.

306. BEL, Valer, “Comunitatea mărturisitoare în contextul lumii secularizate și globalizate”, în *Simpozionul Modernism, postmodernism și religie*, Iasi, Edit. Vasiliana’98, 2005.
307. BIZĂU, Ioan, “Conștiința religioasă și provocările modernității”, în *Tinerețe, ideal, Biserică*, Făgăraș, Edit. Agaton, 2002.
308. BIZĂU, Ioan, *Maladia secularismului și remediile «Vieții în Hristos»*, în vol. *Biserică și multiculturalitate în Europa sfârșitului de mileniu*, Cluj-Napoca, Edit. Presa universitară clujeană, 2001.
309. BOLDIȘOR, Adrian, “Poziția ortodoxă față de dialogul inter-religios. Dialogul cu islamul”, în *Revista Teologică*, Serie Nouă, nr. 2/2010.
310. BORCA, Vasile, “Deicid, Homicid și Suicid, o triplă și abominabilă crimă comisă de omul secularizat și desacralizat”, în *Ortodoxia Maramureșeană*, nr.11/2006
311. BRANIȘTE, Ene, “Cultul ortodox ca mijloc de propovăduire a dreptei credințe, a dragostei, a păcii și a bune înțelegeri între oameni”, în *Studii Teologice*, nr.9-10/1953.
312. BRIA, Ion, “Slujirea creștină în lumea contemporană”, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, 3-4/1969.
313. BRUDIU, Răzvan, “Tânărul creștin sau apologia frumosului moral versus surâsul trist al nedumeririi în societatea secularizant-postmodernă”, în *Altarul Reîntregirii*, nr. 2/2016.
314. BULZAN, Daniel, “Tradiția apofatică și postmodernismul: Confluente și divergențe în problema limbajului” în *Erezie și Logos: Contribuții româno-britanice la o teologie a postmodernității*, București, Edit. Anastasia, 1996.
315. CARP, Radu, (edit), *Un suflet pentru Europa. Dimensiunea religioasă a politicului*, București, Edit. Anastasia, 2005.
316. CHAVES, M. “, Secularization as Declining Religious Authority”, în *Social Forces*, vol. 72, nr. 3, 1994.
317. CHITUȚĂ, Alexandru Constantin, “Antropologia desăvârșirii într-o Europă debusolată și desacralizată! - reflexii teologice în opera părintelui Dumitru Stăniloae”, în *Analele Universității de Vest din Timișoara*, nr.19/2013.
318. CHITUȚĂ, Alexandru Constantin, “Omul - coroană și sacerdot al creației - reflexii autropocentrice pornind de la Cuvântarea la Sfintele Paști a Sfântului Grigorie de Nazianz”, în vol. *Execea și ermeneutica biblică în operele Sfinților Părinților Capadocieni*, Craiova, Edit. Mitropoliei Olteniei, 2009.

319. CIUTINĂ, Dacian Codrin, “Problematika <<Omului nou>> înăuntrul secularizării”, în *Buletin Științific*, Fascicula Filologie, Seria A, vol. XXV/2016.
320. COMAN, Ioan G., “Prezența Mântuitorului Hristos în noua creație după învățătura Sfinților Părinți”, în *Ortodoxia*, nr. 4/1966.
321. CHRISTENSEN, Clayton M. și BOWER, Joseph L., “Disruptive technologies: catching the Wave”, în *Harvard Business Review* 73, no.1/1995.
322. DAMIAN, Constantin-Iulian, “Parohia în fața provocărilor fenomenului nereligios: repere pastoral misionare”, în *Teologie și Educația la Dunărea de Jos*, nr. 14/2005.
323. DANIEL, Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, “Responsabilitate misionară în contextul lumii de azi”, în *Candela Moldovei*, nr.1-2/1994.
324. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, “Provocările dialogului interreligios”, în *Ziarul Lumina*, Serie regională, anul II/16 Aprilie 2011.
325. DAVIE, G. și HERVIEU-LÉGER, D. (ed.), *Identités religieuses en Europe*, La Découverte, Paris, 1996.
326. DEDDO, Gary W., “Resisting Reductionism: Why We Need a Truly Theological Anthropology to counter the Dehumanization of God’s Humanity” în *Theological Anthropology Participatio* 9/2021.
327. DELUMEAU, Jean (coord.) *Religiile lumii*, București, Edit. Humanitas, 1996.
328. EVDOCHIMOV, Paul, “La culture et la lumiere de L’Orthodoxie”, în *Contacts*, Paris, nr. 57/1967.
329. FISCHER, Martina (edit). *Peacebuilding and Civil Society in Bosnia-Herzegovina. Ten Years after Dayton*. Münster: Lit-Verlag, 2006.
330. FLOREA, Ștefan, “Criza morala și problemele lumii contemporane” în *Teologie și viața*, nr. 5-8/2022.
331. FLOREA, Ștefan, “Christian Ethics and Human Rights”, în *Icoana Credinței. Internațional Journal of interdisciplinary scientific research* nr. 2/2018.
332. FLOREA, Ștefan, “Christian Ethics and the Ethics of Contemporary Man”, HEC Forum, 20,(1), 2008.
333. FLOREA, Ștefan, “Clarifying Approach of the Relation between Christian Morality and Moral Philosophy”, în *International Journal of Orthodox Theology* 7:2 (2016).

334. FLOREA, Ștefan, "Freedom as gift and human responsibility from the christian teaching perspective", în *Multidimensional Education & Professional Development. Ethical Values*, Edit. Future Academy, Targoviste, 2017.
335. FLOREA, Ștefan, "Man – icon of divine beauty", în *Icoana Crediinței. Internațional Journal of interdisciplinary scientific research*, vol. 3, nr. 5/2017.
336. FLOREA, Ștefan, "Theological grounds of man's life in the body", în *Multidimensional Education and Professional Development: Ethical Values*, (edit.) A. SANDU/T. CIULEI/A. FRUNZA, vol. 27, Târgoviște, 2017.
337. FLORESCU, Marius, "Activitatea Social-Misionara a Bisericii Ortodoxe în lumea secularizata", în *Analele Universității din Timișoara*, nr. 25/2019.
338. GUSHEE, David P., "Challenging sociological reductionism: A Christian Ethical Analysis", *The Journal of Religious Ethics*, vol. 42, no.1/2014.
339. HANEGRAAFF, W.J., "New Age Spiritualities as Secular Religion: A Historian's Perspective", în *Social Compass*, vol. 46, nr. 2, 1999.
340. HANGANU, Marius Dumitru, "Fenomenul secularizării - cauze și consecințe, o analiză în context teologic și cultural, în gândirea preotului profesor Dumitru Popescu", în *Teologie și Viață*, nr. 9-12/2018.
341. HEERIND, Gerrit Jean, "Creștinismul și războiul", în *Die Eiche*, nr.1-2/1932, traducere de Gh. I. GHIA, în *Renașterea*, nr.7-8,/1932.
342. HIMCINSCHI, Mihai/ BRUDIU, Răzvan, (edit.) *Biserica Ortodoxă și provocările viitorului*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2020.
343. HIMCINSCHI, Mihai, "Cultura Evanghelică", în vol. *Omul de cultură în fața descreștinării*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2005.
344. HIMCINSCHI, Mihai, "Orthodox Insights for a Contemporary Interreligious Dialogue", în *International Journal of Orthodox Theology* 4:1 (2013).
345. HIMCINSCHI, Mihai, "Secularizarea- o problemă contemporană", în *Revista Teologică*, nr.2/2011.
346. HOBBS, R. & JENSEN, A., "The Past, Present, and Future of Media Literacy Education", în *Journal of Media Literacy Education*, 1(1), 2009.
347. HODEA, P.S. Justin Sigheteanu, "Biserica și societatea", în *Ortodoxia Maramureșeană*, anul XVI, nr.16/2011.

348. HUNT, Melissa MARX, G., Rachel, RACHEL, Lipson, JORDYN, Courtney și Young, "No More FOMO: Limiting Social Media Decreases Loneliness and Depression", în *Journal of Social and Clinical Psychology**, 37(10), 2018.
349. ICĂ, Ioan I. jr., "Creștinismul, filosofia vieții", în *Teologie și Viață*, nr. 1-7/2001.
350. ICĂ, Ioan I. jr., "Teologia și provocările viitorului", în *Renașterea*, nr. 11/2003.
351. ICĂ, Ioan I. jr., "Provocarea globalizării: mutația umanului", în *Biserica și multiculturalitate în Europa sfârșitului de mileniu*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2001.
352. Sfântul IOAN IACOB de la Neamț-Hozevitul, "Pentru cei cu sufletul nevoiaș ca mine...", Iași, Edit. Doxologia, 2010.
353. IOJA, Cristinel, CUȚARU, Caius, MURG, Adrian, POPOVICI, Iustin, ALBU, Filip (coord.), *The significance of theology in today's society and culture*, Arad, Edit. Universității "Aurel Vlaicu" Arad, 2023.
354. IONIȚĂ, Viorel, (coord.), *Teologia Ortodoxă în secolul al XX-lea și la începutul secolului al XXI-lea*, București, Edit. Basilica, 2011.
355. JURCAN, Emil, "Ce mai înseamnă a fi religios pentru un tânăr la început de mileniu al treilea?", în *Altarul Reîntregirii*, nr.1/2016.
356. JURCAN, Emil, "Dialogul inter-religios în lumea contemporană", în *Orizonturi Teologice*, nr. 3/2002.
357. Lauwers, J., "Les théories sociologiques concernant la sécularisation - Typologieet critique", în *Social Compass*, vol. 20, nr. 4, 1973.
358. LEMENI, Adrian, PESTROIU, David (coord.), *Relația dintre parohie și școală în viața și misiunea Bisericii din contextul actual*, București, Edit. Basilica, 2015.
359. LEWANDOWSKY, S., ECKER, U.K.H., & COOK, J., "Beyond Misinformation: Understanding and Coping with the "Post-Truth" Era", în *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 6(4), 2017.
360. MAGNARD, Pierre, "Pascal sau Arta degresiunii", în vol. *Sinteze filosofice. Omul*, Edit. Antet, Oradea, 1999.
361. MANTZARIDIS, Georgios I, "Ecumenicitatea Părinților Bisericii și ecumenismul contemporan", în *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București*, Edit. Universității din București, 2003.

362. MARONESE, Gianfranco, “Dialogul dintre oameni”, în *Pax et Unitas*, nr. 3/2004.
363. MISRA, S., CHENG, L., GENEVIE, J. & YUAN, M., “The iPhone Effect: The Quality of In-Person Social Interactions in the Presence of Mobile Devices”, în *Environment and Behavior*, 48(2), 2016.
364. MOLDOVAN, Ilie, “Spiritualitate și responsabilitate în viața creștină”, în *Studii Teologice*, nr.1-2/1985.
365. MLADIN, Nicolae, “Morala Creștină și progresul social”, în *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, 1969.
366. MLADIN, Nicolae, „Valoarea morală a Sfintelor Taine”, în *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, 1969.
367. OANCEA, Dorin, “Biserica și multiculturalitatea europeană”, în *Biserică și multiculturalitate în Europa sfârșitului de mileniu*, Cluj Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2001.
368. *Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă*, (colectiv de autori), Galați, Edit. Episcopiei Dunării de Jos, 2001.
369. PAPANDREOU, Damaskinos, “Dialogurile interreligioase și întâlnirea celor trei religii monoteiste”, în *Biserică, societate, lume*, Iași, Edit. Trinitas, 1998.
370. PAUL, Adrian Gheorghe, “Fenomenul actual al secularizării și posibila lui depășire”, în *Studia Universitatis Septentrionis - Theologia Orthodoxa*, nr. 2/2009.
371. POMIAN, Ștefan, “Participarea naturii la descoperirea și manifestarea sacralului și la liturghisire”, în *Studia Universitatis Septentrionis- Theologia Orthodoxa*, nr. 2/2009.
372. POMIAN, Ștefan, “Spiritualitatea Eclesială creștină în viața socială”, în *Studia Universitatis Septentrionis-Theologia Orthodoxa*, nr.1/2009.
373. POP, Vasile, “Familia creștină în societatea secolului XXI”, în *Ortodoxia Maramureșeană*, , nr.21/2016.
374. POPESCU, Dumitru, “Biserica Universală și Sobornicească”, în *Ortodoxia*, nr. 2/1966.
375. POPESCU, Dumitru, “Criza culturii”, în *Almanah Bisericesc*, București, Edit. Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1999.
376. POPESCU, Dumitru, “Omul fără rădăcini”, în *Vestitorul Ortodoxiei*, nr. 250/2000.
377. POPESCU, Ion, “Creștinism și postmodernism”, în *Teologia*, nr.1/2008.

378. PRESCURE, Vasile, (coord.), *Tineretul și creștinismul. Repede duhovnicești pentru tinerii zilelor noastre*, Craiova, Edit. Mitropoliei Olteniei, 2008.
379. PRIMACK, B. A., SHENSA, A., SIDANI, J. E., WHAITE, E. O., LIN, I. yi, ROSEN, D., COLDITZ, J. B., RADOVIC, A. & MILLER, E., "Social Media Use and Perceived Social Isolation Among Young Adults in the U.S.", în *American Journal of Preventive Medicine*, 53(1), 2017.
380. RADU, Dumitru Gh., "Caracterul eclesiologic al Sfintelor Taine și problema comuniunii", teză de doctorat, în *Ortodoxia*, anul XXX, nr.1-2/1978.
381. RADU, Dumitru, "Iisus Hristos - Mântuitorul lumii", în *Îndrumări misionare*, București, Edit. IBMBOR, 1986.
382. RADU, Dumitru, „Tainele inițierii în mistica sacramentală a lui Nicolae Cabasila”, în *Ortodoxia*, nr. 3/1989.
383. REDING, Jose, "Le resistance a l'evangelisation. Secularisation et mentalites nouvelles", în *Revue Theologique de Louvain*, Louvain-la-Neuve, Publications de l'Université catholique de Louvainnr, 3/2004.
384. RESCANU, Ștefan, "Dreptul omului la viața după morala creștină", în *Mitropolia Olteniei*, anul nr. 3-4/1975.
385. SĂNDOIU VLAICU, Nicușor, "Criza spirituală a societății postmoderne, apanaj al secularismului" în *Teologie și Viață*, nr. 9-1/2020.
386. SÎRBU, Corneliu, "Pentru un dialog interreligios rodnic", în *Ortodoxia*, anul XXVII, nr. 2/1975.
387. SÂRBU, Constantin, "Biserica în contemporaneitate", în *Ortodoxia*, nr. 4/1975.
388. STAN, Nicolae Răzvan, (edit.), *Biserica Ortodoxă și drepturile omului: paradigme, fundamente implicații*, București, Edit. Univers Juridic, 2010.
389. STĂNILOAE, Dumitru, "Biserica în sensul de locaș și de largă comuniune în Hristos", în *Ortodoxia*, 3/1982.
390. STĂNILOAE, Dumitru, "Concepția ortodoxă despre Tradiție și despre dezvoltarea doctrinei", în *Ortodoxia*, nr.1/1975.
391. STĂNILOAE, Dumitru, "Creația ca dar și Tainele Bisericii", în *Ortodoxia*, XXVIII, nr. 1/1976.

392. STĂNILOAE, Dumitru, “Cuvânt la deschiderea anului școlar la Academia Teologică <<Andreiană>>”, *Telegraful Român*, an LXXXVI, nr. 39/1938.
393. STĂNILOAE, Dumitru, “Omul și Dumnezeu”, în *Studii de Dogmatică Ortodoxă*, Craiova, 1990.
394. STĂNILOAE, Dumitru, “Rugăciunile pentru alții și sobornicitatea Bisericii”, în *Studii Teologice*, nr.1-2/1970.
395. STĂNILOAE, Dumitru, “Sobornicitate deschisă”, în *Ortodoxia*, nr.2/1971.
396. TĂTARU-CAZABAN, Miruna (coord.), *Teologie și Politică*, București, Edit. Anastasia, 2004.
397. TEȘU, Ioan C., “Sufletul curat al preotului”, în *Teologie și Viață*, nr. 1-6/2000.
398. TOFANĂ, Stelian, “Teologia Mileniului III - o teologie a provocărilor?”, în *Ortodoxia*, nr.1-2/2003.
399. TRIF, Ignatie (Ilie), (coord), *Paradoxul creștin și cartea tinereții*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2008.
400. VASILESCU, Emilian, “Cadrul și perspectivele dialogului interreligios”, în *Ortodoxia*, anul XXIII, nr. 1/1971.
401. VERZEA, Gheorghe, “Biserica în societatea postmodernă. Misiune și mărturie ortodoxă în diaspora românească”, în *Altarul Reîntregirii*, nr. 3/2015.
402. VALADIER, Paul, “Société moderne et religion chrétienne”, în *Hervé LEGRAND, Les évêques d' Europe et la ouvelle évangélistation*, Les Editions du Cerd, Paris, 1991.
403. WATZKE, J., “Paganization and Dechristianization, or the Crisis in Institutional Symbols: A Problem in Sociological Interpretation”, în *Social Compass*, vol. 16, 1969.
404. YANNARAS, Christos (coord.), *Impasuri și semen*, București, Edit. Anastasia, 1997.
405. YANNOULATOS, Anastasios, “Problems and Prospects of Inter-religious Dialogue. An Eastern Orthodox Perspective”, în *The Ecumenical Review*, vol. 52, nr. 3/2000.

C. WEB SOURCES

406. <https://basilica.ro/cancelaria-sf-sinod-propuneri-practice-de-completare-a-masurilor-canonice-privind-sanctionarea-coruptiei-in-biserica/> accesat la data de 27.01.2024.

407. COMAN, Viorel, *Depersonalizarea ideologiilor umaniste*, disponibil pe <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/depersonalizarea-ideologiilor-umaniste-34985.html> (accesat în data de 19.05.2023)
408. <https://toptrends.nowandnext.com/2018/03/12/table-of-disruptive-technologies-innovation/> - accesat la data de 27.02.2024.
409. <https://dexonline.ro/definitie/criza> - accesat la data de 29.05.2023.
410. http://www.nistea.com/media/internet/crestinism_si_globalizare/globalizarea-implicatii.htm - accesat la data de 27.02.2024.